

Skolestrukturen i Innlandet – Rasing av bygg- og anleggsbransjen i Nord-Gudbrandsdalen

I fylkeskommunedirektør Tron Bamruds forslag til ny skole- og tilbudsstruktur er Lom videregående skole foreslått nedlagt i alle tre forslag.

For bygg- og anleggsnæringen her vil dette ha enormt store og katastrofale konsekvenser som vi ønsker å belyse med dette skrivet:

- Bygg og anleggsnæringen er den tredje største bransjen i Norddalskommunene. Dette er en naturlig konsekvens av et godt skoletilbud i nærmiljøet. Flere av oss som signerer på dette brevet har i vår tid vært elever i Lom, og er i dag vesentlige arbeidsgivere i våre respektive kommuner.
- Rekruttering: Rekruttering i form av lærlinger er den absolutt beste og enkleste måten å rekruttere på. Vi opplever at ungdom som kommer fra byggfag i Lom er motiverte og klare for oppgavene. Mange kommer inn som lærlinger etter at de har vært utplassert gjennom utdanningsløpet, og etter læreperioden ender det som oftest opp med fast ansettelse. Dette skaper videre ringvirkninger i form av bosetning og lokal verdiskaping. Det er helt avgjørende for næringslivet å ha tilgang på god arbeidskraft i form av lærlinger for god rekruttering, både for videreutvikling, men også for å kunne bestå som i dag.
- Læreplasser: Det er 100 % dekning på lærlingeplasser hos firma i Ottadalen. De som ønsker læreplass, får læreplass. Holder skolen elever skal vi holde læreplasser! Bedriftene her kjenner sterkt på samfunnsansvaret med å ta inn lærlinger, men dette skyldes også lang og god erfaring med lærlinger.
- Lærlinger som kommer fra videregående i Lom er spesielt ettertraktet. Dette gjelder både lokalt, men også nasjonalt.
- Oppfyllingsgraden på skolen er allerede meget god isolert sett, og gjennomføringsgraden er nærmere 100 %. (95 % i snitt siste 5 år). Her vil man altså legge ned et tilbud som virker som det skal. Dere kan se referansetallene på vedlegg «statistikk». Sett fra et bedriftsøkonomisk perspektiv henger ikke dette på greip, da man gjerne heller bygger videre på, og utvikler det som fungerer.
- En nedleggelse av skolen vil svekke hele bransjen i området. Vi ber om at det ved behandling av saken tenkes over at en nedleggelse av skolen også vil svekke næringslivet i området. Fylket har uttalt at de skal satse på hele fylket, på utvikling og framtidstro. (Dette speiler også Hurdalsplattformen som AP signerte ved regjeringssamarbeidet med SP) En slik nedleggelse vil støvsuge distriktet for ungdom og det kan føre til at det blir færre som flytter hjem etter endt utdanning, at det vil komme færre tilflyttere, og vi har konkrete eksempler på familier som ønsker å flytte fra distriktet om skolen blir nedlagt. Og da blir ikke nytt bosted nødvendigvis i Innlandet.

- Nedleggelse av skolen vil svekke nyetablering innen bransjen, da vi ser at nyetableringer i distriktet stort sett har sitt utspring fra denne skolen.
- Viktigheten av gode fagkunnskaper. I vårt område er det stor tetthet av verneverdige bygg som må tas vare på. Vi trenger tilgang på lærlinger for å holde i hevd tradisjonene, og drive opplæring i det håndverket det er å restaurere gamle kulturminner. Gamle hus fortjener restaurering i stedet for forfall, og vi trenger sårt kompetanse på dette også i fremtiden.
- Elever i Lom er spurt om hvor mange som hadde Vinstra VG1 Bygg og anleggsteknikk som 2. eller 3. valg nå i høst (altså: hadde du gått på byggfag om det ikke var i Lom?), og om det var noen som hadde VG2 Tømrer på Vinstra som et alternativ for VG2. Av de som har svart er det ingen som har hatt Vinstra med på søknaden for VG1, og kun 1 elev som hadde Vinstra på 2.valg på VG2, men da mur og betong. Vedkommende elev har søkt VG2 i Lom på første valg. Det vil si at rekruttering inn til bransjen vil bli begrenset.
- Skolen bekrefter at det nesten alltid vil være minst én elev som av ymse grunner ikke hadde begynt på skole om det ikke har vært et tilbud i Lom. Det kan være fysiske eller psykiske utfordringer, som etter deres egne utsagn ville gjort det umulig for dem å reise opp og ned til Otta. Hybel ville heller ikke være aktuelt. Elevene fungerer godt på skolen og har topp tilbakemelding fra utplassering i bedrift, så her er det reiseveien og boforhold som setter begrensningene. Disse elevene må også bli hørt og tatt hensyn til.

Andre aspekter vi ønsker å belyse i denne sammenhengen:

Innlandet Fylke har gode vyer om utvikling av distriktene. Her må man huske på skolens rolle i samfunnsutviklingen. Her kan man utvikle i stedet for å avvikle. Hvilke muligheter kan man finne på de små skolestedene? I Lom går mange VG1 før de søker seg over til anleggslinja ved Våler, hva med å utvikle Lom slik at det finnes flere tilbud her for VG2 og at flere kan utdanne seg i nærmiljøet? Og hva gjør dette ekstra året hjemme med tenåringen? Jo, de modnes ett ekstra år før de må ut på hybel.

Hybellivet er ikke for alle. I Lom er gjennomføringsgraden eksepsjonelt god! Hva koster det samfunnet at en person faller av og havner i utenforskap? Tall fra NAV viser at 1 elev som faller av koster samfunnet 15,9 millioner (tall fra 2021, forskning gjort i forbindelse med koronapandemien). I Lom faller de ikke av, på grunn av kvaliteten ved skolen, med lærere som greier å holde på elevene til de har fullført.

Det er ikke tvil om at å sitte på buss fra Skjåk til Vinstra t/r hver dag vil føre til at flere faller av. Prøv dette selv en ukes tid. Alternativet blir hybel.. Hvordan skal det løses? Finnes det hybler nok til alle? Elevene er også en ressurs for samfunnet med tanke på arbeidskraft på kveld- og helg. De er brukt på brøyting, strøing, ekstrahjelp/helgevakt på

bensinstasjon, butikk, hotell- og restaurantbransjen mv. Med lang reisevei, evt. hybelliv forsvinner mye av disse mulighetene.

Ungdom som faller ut fra utdanning er overrepresentert på statistikker som bl.a. sosiale ytelser, uhelse og kriminalitet. Det er også godt fundert at tidlig flytting på hybel gir økt bruk av alkohol, hyppigere kjøring i ruspåvirket tilstand, tidligere seksuell debut, mindre fysisk aktivitet og dårligere kosthold. (jfr. leserinnlegget til kommunelege i Skjåk, Sondre Bøye i Fjuken 18/4).

Er det sett på kostandene ved skoleskysst? Hva med miljøaspektet her? Hvor mange vil få enkeltvedtak og krav om drosje?

Flyktninger som er bosatt i kommunen skal også gå videre studieløp. Vi har sett flere eksempler på at de flytter når ungdommene skal på videregående, for når de kommer rett fra krig kan de ikke sendes alene på hybel. Dette er også mennesker vi ønsker skal bli boende i distriktet og som ønskes varmt velkommen, og som det er enklere å innlemme på små steder fordi enkeltindividet blir sett og satt pris på.

En nedleggelse av skolen fører til utarming av distriktet. Vi er ekstremt bekymret for hva dette har å si for vår bransje, men også for hele samfunnet vi lever i. Det blir en utarming av distriktene som alle vil tape på.

Håper at dette blir sett på i et større bilde og i et lengre perspektiv. Hva vil dette gjøre med lokalsamfunnet? Jo, ungdommen forsvinner før de rekker å rotfeste seg og sjansen er mindre for at de flytter tilbake etter endt utdanning. Vi ber om at det blir utarbeidet en konsekvensanalyse på hva dette har å si for kommunene våre, samt hvor store samfunnsmessige og sosioøkonomiske kostnader dette vil føre til.

Hvorfor legge ned en skole som gir de beste resultatene i Innlandet?

Dette må jobbes grundig med og alle steiner må her snus, for en nedleggelse av skolen vil ikke bare ha store konsekvenser for vår bransje, men også for hele lokalsamfunnet.

Felleskriv fra følgende aktører innen bygg- og anlegg i Skjåk, Lom og Vågå:

Ola Aaboen - SEBB AS (Skjåk)
Torstein Brun - Brun Bygg AS (Vågå)
Thorstein Steinehaugen - Jotunheimen Bygg AS (Lom)
Jan Christensen - Stokk og Stein AS (Lom)
Hans Sole Luseter - Lom Bygg AS (Lom)
Stian Brenden - Stian Brenden AS (Dovre)
Bjarne Odde - Knut Lund Rørleggerbedrift AS (Lom)
Trond Teigen - Flåklypa Maskin AS (Lom)
Hans Petter Bakke - HP Bygg AS (Vågå)
Håvard Kveum - Reidar Andersbakken AS (Lom)
Leif Einar Olsen - Tessand Byggservice AS (Vågå)

Tor Lund - Innlandet Tak og Isolasjon AS (Lom)
Tåsten Nordal - Nordal Maskin AS (Lom)
Anders Skjelden - Lom og Skjåk Rørservice AS (Lom)
Anne Mette Gården - Kristian Gården og Sønner AS (Vågå)
Eirik Schjølberg - Skogen Entreprenør AS (Vågå)
Torbjørn Bråten - Ottadalen Anlegg AS (Vågå)
Kai Ove Gården - KOG Anlegg AS (Vågå)
Anders Rønningen - Rønningen Anlegg AS (Vågå)
Stian Aaboen - Aaboen AS (Skjåk)
Kjell Magne Bøhle, Kjell Mange Bøhle Maskinstasjon AS (Skjåk)
Lars Øysein Plassen – Skjåk Trelast AS (Skjåk)
Arild Skriden – Skjåk Byggservice AS (Skjåk)
Robert Kvålshagen – Skjåk Bygg og Vedlikehold AS (Skjåk)
Nils Arne Flaten – Flaten Bygg AS (Skjåk)
Atle Aaboen – Aaboen og co (Skjåk)
Tore Bjørn dePresno – Biteko AS
Morten Tundrali – Byggern Skjåk AS
Eilev Bakke – Eilev Bakke AS

Ca totalt antall ansatte: 320

Ca totalt antall lærlinger: 29 + flere på tur inn fra høsten

Litt statistikk

1 Elever Lom

Klasse	22/23	23/24
V1 BA	17	16
VG 2 TMF	10	13

Gjennomsnittlig fravær

Byggfag Lom

	20/21	21/22	22/23
Vg 1 BA + VG TMF	3.0%	1.7%	2.9%

Karakternivå

	20/21	21/22	22/23
Karaktersnitt VG 1+ VG 2	3.96	4.30	4.13

Gjennomføring

Antall fullført og bestått

	21/22	22/23
Fullført og bestått VG + VG 2	96%	100%

Overgang til læreplass (formidling)

Dette er normalt 100 %. Men det er av og til noen som ikke vil ha læreplass.

21/22 valgte ei omvalg. De andre fikk lærlingplass

22/23 3 elever på påbygg. De andre fikk læreplass.